

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Χ. ΚΟΥΜΑΚΗΣ

ΧΡΙΣΤΟΣ Α. ΤΕΖΑΣ, *Καντ. Φιλοσοφία της ιστορίας και «πολιτική προφητεία»*
Ιωάννινα, 2008, 552 ΣΣ.

Ο ομότιμος καθηγητής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων Χρίστος Τέζας συνέγραψε ογκώδες και καλαίσθητο πόνημα αναφερόμενο στη φιλοσοφία της ιστορίας και την «πολιτική προφητεία» του Καντ. Το βιβλίο χωρίζεται σε δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος εξετάζονται οι πολιτικοκοινωνικές και φιλοσοφικές προϋποθέσεις για την ανάδειξη των γενικών αρχών της φιλοσοφίας της ιστορίας. Σ' αυτό περιέχονται τρία κεφάλαια. Στο πρώτο εξετάζονται ο βίος και το έργο του Γερμανού φιλοσόφου, στο δεύτερο το κοινωνικοπολιτικό περιβάλλον της εποχής του και στο τρίτο η σύγχρονή του πνευματική κατάσταση. Στο δεύτερο μέρος περιλαμβάνονται επίσης τρία κεφάλαια, πράγμα που προσδίδει συμμετρία στο όλο έργο. Στο πρώτο κεφάλαιο ο συγγραφέας προσπαθεί να αποτυπώσει λεπτομερώς τη φιλοσοφία της ιστορίας του Καντ, στο δεύτερο ερευνά την υπερβατολογική θεώρηση της ιστορίας, ενώ στο τρίτο κεφάλαιο αναλύει την «πολιτική προφητεία» του Καντ και τον ιστορικισμό. Στο τέλος του βιβλίου παρατίθεται πλούσια και επιλεγμένη βιβλιογραφία σχετική με το εξεταζόμενο θέμα εξήντα τεσσάρων σελίδων.

Ο συγγραφέας στο αξιολογικό και εμπειριστατωμένο αυτό πόνημα προσπαθεί με μεγάλη επιστημονική ευσυνειδησία και μεθοδικότητα να ανεύρει και να αναλύσει διεξοδικά τις θεμελιώδεις θέσεις του Καντ τη φιλοσοφία της ιστορίας, στην οποία περιέχεται και η «πολιτική προφητεία», όρος, που για πρώτη φορά εμφανίζεται στο δοκίμιό του «Ιδέα μιας γενικής ιστορίας με πρίσμα κοσμοπολιτικό. Πολιτική προφητεία είναι η τέχνη ή η ικανότητα να προλέγει κανείς τις μελλοντικές μεταβολές των κρατών. Στην έννοια της φιλοσοφίας της ιστορίας εντάσσεται και η έννοια του κοσμοπολιτισμού ως φυσικής απόληξης της ιστορίας του ανθρώπινου γένους. Η έννοια του κοσμοπολιτισμού είναι κύριο χαρακτηριστικό γνώρισμα του στωικισμού και ιδιαίτερα της πολιτείας του Ζήνωνα. Η ιδέα αυτή υπήρχε ήδη στην αρχαιότητα με κύριους εκπροσώπους τον Ισοκράτη, τον Γοργία και τον Αριστοτέλη.

Ο συγγραφέας κατά τη σύνθεση του επίπνου αυτού έργου του μπόρεσε να δαμάσει επιτυχώς την τεράστια βιβλιογραφία την αναφερομένη στο θέμα αυτό, να αναλύσει και να ερμηνεύσει ενδελεχώς τα δύσκολα και εν πολλοίς δυσερμήνευτα χωρία του Καντ, να εντάξει την προβληματική στο ιστορικο-κοινωνικό πλαίσιο της περιόδου αυτής και να τεκμηριώσει με αυστηρή λογική δομή και αλληλουχία επιχειρημάτων τις προβαλλόμενες θέσεις. Η γλώσσα είναι ακριβής, σαφής και ρέουσα, ώστε να αποτελεί ένα ευχάριστο και ενδιαφέρον ανάγνωσμα. Το επιμελημένο αυτό έργο, το οποίο έχει δοθεί κατά τρόπο συστηματικό και εύληπτο καλύπτει ένα κενό στην ελληνική βιβλιογραφία ως προς τον σημαντικό τομέα της φιλοσοφίας της ιστορίας του Καντ. Είναι επίσης κατάλληλο και εύχρηστο διδακτικό εργαλείο για πανεπιστημιακές παραδόσεις. Ο ομότιμος καθηγητής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων κ. Χρίστος Τέζας κατά τη μακρόχρονη διδασκαλία του στο Πανεπιστήμιο έχει επιτελέσει αξιολογικό επιστημονικό έργο, κυρίως, στην αρχαία ελληνική φιλοσοφία.